

Oppijan tietovirtojen ja VIRTA-opintotietopalvelun ohjausryhmän kokous

- Keskiviikkona 24.10.2018 kello 10-12
- nh Aapo ja Tuomas, Meritullinkatu 1

Jäsenet

- Opetusneuvos Jukka Haapamäki (puheenjohtaja), opetus- ja kulttuuriministeriö
- Kehityspäällikkö Päivi Aho, Laurea-ammattikorkeakoulu
- Tietojärjestelmäpäällikkö Sami Hautakangas, Tampereen yliopisto (varsinaisen jäsenen tilalla)
- Strategiajohtaja Terttu Kauranen, Saimia ammattikorkeakoulu
- Suunnittelupäällikkö Markku Sutinen, Turun yliopisto
- Palvelupäällikkö Ismo Kantola, Turun ammattikorkeakoulu
- Opinto- ja hakijapalveluiden päällikkö Erja Widgrén-Sallinen, Itä-Suomen yliopisto **ESTE**
- Tietohallintopäällikkö Jukka Ivonen, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
- Opetuksen ja oppimisen IT-ratkaisujen päällikkö Ani-Jatta Immonen, Aalto yliopisto
- Erityisasiantuntija Merja Väistö, Opetushallitus **ESTE**
- Pääsihteeri Eero Manninen, Suomen ylioppilaskuntien liitto
- Suunnittelija Anna Loukkola, Tilastokeskus
- Opetusneuvos Ilmari Hyvönen, opetus- ja kulttuuriministeriö **ESTE** Jonna Korhonen, opetus- ja kulttuuriministeriö
- Asiakasratkaisupäällikkö Paula Merikko (sihteeri), CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy, **ESTE**, sijaisena kehityspäällikkö Eeva Polvi, CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy

Asiantuntijavieraat

- Helena Majamäki, projektipäällikkö, CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy
- Jukka Kohtanen, koordinaattori, CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy

ASIALISTA

1. Kokouksen avaus ja työjärjestyksestä päättäminen

- Puheenjohtaja Haapamäki avasi kokouksen kello 10.04
 - Kokouksen alkuun todettiin, että
 - Jonna Korhonen sijaistaa Ilmari Hyvöstä.
 - Sami Hautakangas ensimmäisen kerran varsinaisena jäsenenä
 - Eeva Polvi sijaistaa Paula Merikkoa

2. Edellisen kokouksen päätösasialistan ja keskustelumuistion hyväksyminen ([liite 1](#))

- Sihteeri Polvi esitteli päätösasialistan. Edellisen kokouksen päätösasialista ja keskustelumuistio hyväksyttiin esityksen mukaisesti.

3. Tietosuoja-asetuksen vaikutus korkeakoulujen tietovarantoon

- Koordinaattori Kohtanen esitteli 5.9.2018 kokouksessa käsiteltyä asiaa, jonka käsittelyä jatkettiin edellisen kokouksen päätöksen pohjalta ([liite 2](#))
- Ismo Kantola toimitti sähköpostilla ammattikorkeakoulujen näkemyksen asiakokonaisuuteen: *”Nykyisen lainsäädännön mukaan VIRTA-tietovarannon rekisterinpitäjiä ovat korkeakoulut ja teknisenä ylläpitäjänä opetus- ja kulttuuriministeriö. EU:n tietosuoja-asetus asettaa aiempaa tarkempia vaatimuksia yhteisrekisterinpitäjille.*

Valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain harmonisointi tietosuoja-asetuksen kanssa on käynnissä. Hallituksen esitys valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta on menossa eduskunnan käsittelyyn marraskuun 2018 lopulla. Lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2019 lukien. Valmistelussa on myös kansallinen tietosuojalaki.

Ottaen huomioon säädösvalmistelun etenemisen ja tavoiteaikataulun sekä sen, että opetus- ja kulttuuriministeriö ja CSC ovat tunnettuja ja luotettavia toimijoita, ammattikorkeakoulut eivät näe tarpeellisena antaa opetus- ja kulttuuriministeriölle tarkempia ohjeita henkilötietojen käsittelyyn.

Ammattikorkeakoulut katsovat, että henkilötietojen käsittely voidaan toteuttaa Virta-

ohjausryhmässä 5.9.2018 esitetyn kuvauksen mukaisesti. Kuitenkin mikäli kansallisen lainsäädännön muutosten voimaantulo viivästyy, tilannetta tulee tarkastella uudestaan viimeistään toukokuussa 2019.”

- Hautakangas: Tämä on yliopistoille ok.
- Kantola: lakimuutoksessa on yksilöity vastuut tulevaisuudesta yhteisrekisterinpitäjyydestä. Ei liene tarkoituksenmukaista tehdä linjauksia muutoin näin lyhyelle ajalle.
- **Päätös:** Korkeakoulut ohjeistavat ministeriötä toimimaan 5.9.2018 esillä olleen esityksen mukaisena (liite 3, 5.9.2018). Mikäli hallituksen esityksen (eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta) mukainen lakimuutos ei tulisi voimaan, annetaan CSC:lle tehtäväksi tuoda asia uudelleen käsiteltäväksi Oppijan tietovirtojen ja VIRT-ohjausryhmän kokouksessa toukokuussa 2019.

4. Jatkuva oppiminen ja sen eri ulottuvuudet VIRT-ohjausryhmän näkökulmasta

- Projektipäällikkö Majamäki esitteli jatkuvaa oppimista ja sen eri ulottuvuuksia VIRT-ohjausryhmän näkökulmasta ([liite 3](#)). Teema linkittyi saman iltapäivän OPTIETORin ja KOOTuen yhteiskokouksen OPI-viitearkkitehtuurikeskusteluun sekä eri koulutusmuotojen ja opiskelijaroolien hahmottamiseen.

Keskustelu:

- Haapamäki: täydennyskoulutuksessa on huomioitava kaksi ulottuvuutta:
 - 1) Koulutuspoliittisesti ja ohjauksen näkökulmasta on tärkeää tietää, millaista täydennyskoulutusta on tarjolla ja mille kansanosalle kohdistuu.
 - 2) Toisaalta oppijalla olisi hyvä olla mahdollisuus näyttää esim. työnantajalle helposti, millaista koulutusta on tehnyt. Mahdollisesti KOSKI-palvelu voisi olla nykyistä laajemmin hyödynnettävissä osaamisen todentamisen sähköisenä palveluna. Tutkintotodistus on helppoa näyttää paperilla, mutta jatkossa ei liene kuitenkaan niin, että esim. työnantajalle näytetään kartutettua osaamista paperipinoilla.
- Loukkola: tutkintorekisteriin ei viedä tietoja tutkinnon osista ammatillisesta tai amk-erikoistumiskoulutuksesta. Asia ei ole ollut esillä Tilastokeskuksessa.
- Kohtanen: jatkuva oppiminen lisää erilaisten koulutusmuotojen kirjoa. Työelämä tarvitsee osaamista ja korkeakoulut tuottavat sitä. Majamäki viittasi alustuksessaan, että on helppoa lisätä koodiarvoja, mutta tarpeen ilmetessä takautuvasti tämä on haasteellista korkeakouluissa. Tulisi siis ennakkoiden olla tiedossa, miten korkeakouluissa tuotettuja tietoja tullaan hyödyntämään myöhemmin. Koulutusviennin osalta mietityttää, että suomalainen korkeakoulu antaa opetusta osin Kiinassa, ja sieltä maksetaan koulutuksen kulut. Miten yhteiskunnan kannalta kokonaisuus toimii: maksaako yhteiskunta myös korkeakoululle rahoitusta sellaisesta koulutuksesta, joka on rahoitettu jo muualta.
- Haapamäki: 24.10.2018 klo 12 luovutetaan korkeakoulujen rahoitusmallia pohtineen työryhmän esitys. Tilauskoulutus ei esityksessä kuuluisi korkeakoulujen rahoitusmallin piiriin. Sinänsä tämä on laajempi asia.
- Aho: termien määrittely on tärkeää. Täydennyskoulutuksen laajuus vaihtelee: esim. 15 op, 1 op, päivän seminaari tai yleisötyyppinen luento ilman opintopisteitä. Opiskelija voi saada todistuksen suoritettuaan kokonaisuuden tai vain osallistumistodistuksen siitä, että on ollut paikalla. Mitä mitataan: osallistujamäärää, suoritettuja op-määriä? Mikä on täydennys- ja tilauskoulutusten ero? Vaikka sairaala voi hankkia täydennyskoulutusta henkilöstölleen ja tilaa tämän koulutuksen.
- Haapamäki: tilauskoulutus on esim. amk-laissa määritelty ja liittyy tutkinnonanto-oikeuteen. Koulutusvienti käsitteenä on epätarkka, koulutusvienti on toimintaa ja voi olla esimerkiksi tilauskoulutusta.
- Kantola: terminologian määrittely on tärkeää. Esimerkiksi jatkuva oppiminen käsitteenä: onko maksullinen täydennyskoulutus ei-tutkintoon johtavaa? Kotikorkeakoulussa on käyty keskustelua, mitä jatkuvan oppimisen koriin sisältyy. Henkilökohtainen käyttötarkoitus ei liene niin oleellinen:

henkilöllä on todistuksia, joilla osoittaa oma osaamisensa. Tietotarpeessa oleellista on koulutuspoliittinen näkökulma.

- Hautakangas: hyviä näkökulmia. Myös yritys voi tilata suoraan koulutusta, jossa ei liiku osallistujalista tai op:t, vain raha. Olisiko niin, että jos on op-määriä, niin järjestelmissä tämä olisi keskeisempää? Termi esimerkiksi "opintopisteytetty täydennyskoulutus, josta saa todistuksen"; nämä voisi saada korkeakoulun järjestelmistä tuotettua. Pitäisi määritellä, minkälaiset täydennyskoulutukset pitää "opintopisteyttää".
- Hautakangas: täydennyskoulutuksen järjestelmiä tarkasteltaessa oli 17 järjestelmää, joihin liittyi tämä toiminta. Lukuisia järjestelmiä, joissa projektinhallinnan ym. elementtejä. Opintopistemäärät voisivat olla keskeisiä, kun kehitetään näitä. Miten saataisiin opintopistemääriin liittyvät osaamistavoitteet, mistä nämä löytyvät? Historiatietojen löytyminen on myös oleellista. VIRTA voisi sisältää kuvailutiedotkin, tämä oli esillä ELMO-seminaarissa. Otsikkotason lisäksi sisällön esille tuominen voisi olla hyvä. Saisiko VIRTAan tiedon myös ihmisluettavassa muodossa (muotoilut ym.)?
- Immonen: pitäisi tietää visio, ollaanko tekemässä esim. kompetenssiportfoliota oppijalle itselleen vai lähdetäänkö alkuun liikkeelle op-määriä sisältävistä koulutuksista?
- Haapamäki: rahoitusmalliryhmään liittyen ja korkeakoululakien muutoksen myötä kuva. HE:ssä/yliopistolaki: 7 § tutkinnot. Kuvassa näkyvät erot rahoitustekijöiden sisällöistä jatkuvassa oppimisessa. Täydennyskoulutuksessa ei säädellä maksuista, mutta sitä ei myöskään subventoida rahoitusmallissa. Jatkuvan oppimisen tekijä rahoitusmallissa kohta 1) opintopisteitä sisältyy. Ohjauksen kannalta on oleellista, että rahoitusmallissa olevat tekijät ovat kunnossa. Jatkossa tutkinnon osista koostuvan täydennyskoulutuksen tietojen saaminen kuntoon, myöhemmin muu täydennyskoulutus.
- Immonen: miten liittyy esim. Opintopolkuun? Avoimen yliopistokoulutuksen tietoja ei viedä kattavasti Opintopolkuun tällä hetkellä.
- Haapamäki: liittyy tulevaan AJOA-hankkeseen.
- Korhonen: Hyvönen pitää AJOA-hankkeesta esityksen iltapäivällä. Visio 2030 -työn Digiteko-ryhmässä rakennetaan kokonaisuudessaan tietopohjaa, jonka kautta oppija saa tietoja, ja voidaan kattaa jatkossa useita eri tiedontarpeita. Tässä keskeisenä on Opintopolku, jossa on tarjonnan esittelyä. Jatkuvassa oppimisessa oppija on keskiössä ja tavoite on, että hän voi hyödyntää ja näyttää tietojaan. Tietoja kerätään eri alustoilta, jotka linkittyvät yhteen.
- Kohtanen: miten kattavasti tietojen tulee olla VIRTAssa, että sitä voidaan käyttää tiedonkeruissa/tutkimuksessa? Nyt tilanne on se, että jos ei ole pakko tuoda tietoa, korkeakoulu ei tuo sitä. Mutta jos ei tuoda, niin tietovaranto rapautuu (esim. ad hoc-poiminnat, tutkimus eivät saa tarvittavaa tietoa). Miten saadaan korkeakoulut tuottamaan kattavammin tietoa?
- Korhonen: visiotyössä on myös analytiikan ja tekoälyn näkökulma oppijan näkökulman lisäksi. VIRTA on tärkeänä lähteenä tässä
- Haapamäki: Kohtanen otti esille sen, että VIRTA on se paikka, josta haetaan ohjaukseen liittyviä tietoja. Pidemmällä aikavälillä oppijan ja koulutusvirtatietojen näkökulma, AJOA-hanke täydentää tätä.
- Haapamäki: valmisteltaisiin aikataulutus sille, että mitä VIRTAn tietojen pakollisuutta tullaan yhteisellä sopimisella lisäämään. Otetaan tämä valmisteluun seuraavien kokousten asialistalle CSC:n valmisteluun. Koski-HE:ssä on maininta, että korkeakoulut voisivat sopia myös muusta tietosisällöstä. VIRTAn viranomaistiedonkeruiden alaryhmässä voidaan keskittyä muihin keskusteltuihin asioihin. Myös käsitelmäärittelyyn. Jatko-oppimisen tietopohja myös KOTA-seminaarissa esillä. Siellä Haapamäen ajatus, jossa tämän parantamista sekä Virtaa tietolähteen käyttönä esiteltäisiin.

5. VIRTA-integraatiot ja KOSKI-palvelu

- Koordinaattori Kohtanen alusti, että CSC aikoo tuoda jatkossa asialistalle laajempia ja strategisia kokonaisuuksia, joihin pyydetään ohjausryhmältä ohjausta ([liite 4](#)).
 - Rajapintojen kautta voi Virrasta hakea raakadataa ja sen lisäksi toimitetaan siirtotiedostoja.

- Tietosisältöihin kohdistuu varmasti jatkossa laajempia tarpeita. OPH:n kautta avataan rajapinnan kautta VIRTA-tiedot (päällekkäinen VIRTAn kanssa), mutta siirtotiedostoja ei toimiteta.
- Tulee myös tietojen luovutuspalvelu
- Kysymys: miten jatkossa tulisi toimia integraatioiden ja luovutuksen kanssa? Onko KOSKI-palvelulla lainsäädännön mukaan mahdollisuus luovuttaa riittävät tiedot? Voivatko kaikki viranomaistahot siirtyä jollakin aikavälillä käyttämään KOSKI-palvelua? Tämä tarkoittaisi määrämuotoisten siirtotiedostojen käyttämisestä siirtymistä suoriin rajapintaintegraatioihin.

Keskustelu:

- Loukkola: olemme siirtymässä toisen asteen tietojen osalta KOSKI-palvelun käyttöön. Tavoitella on, että kaikki tulee Koskesta rajapinnan kautta. VIRTA toimii luotettavimmin ja muutaman vuoden kuluessa on tavoite, että saadaan kaikki rajapinnan kautta Tilastokeskukseen, josta tehdään päättelyt rajapinnan kautta. Ammatillisen koulutuksen järjestäjät eivät ole kaikki saaneet tiedontuotantaan kuntoon. Onko jatkossa esim. liikkuvuustietoja ym. Koskessa? Nyt sinne ei siirry kaikkea. Mahdollista on laajentaa siirrettäviä tietoja.
- Haapamäki: **viranomaisten tietotarpeisiin liittyen tuotakoon esiin Kelan huomio** Koski-lainsäädäntöön liittyen: ei kai toimivia integraatioita tarvitse purkaa? OKM on selvittänyt, että ei ole pakko siirtää VIRRasta muihin järjestelmiin, tässä voi käyttää ajan myötä harkintaa. Valviralla on erilainen tapaus: on koko ajan kehittyviä tietolähteitä - missä vaiheessa kehitys siirretään Kosken puolelle? OPH:n Koski-vastuulliset haluavat toimia välittäjinä tietojen osalta, eivätkä halua osallistua tietotarpeiden määrittelyyn korkeakoulujen osalta. Uuden lainsäädännön myötä tietotarpeiden määrittely tapahtuu yhteisrekisterinpitäjyyden kautta (OKM ja siten CSC sekä korkeakoulut). Migrin tyyppisten uusien toimijoiden tietotarpeisiin vastaamista voi selvittää pitkälti Kosken hyödyntämisen kautta.
- Majamäki: kun tulee uusia toimijoita ja viranomaisten tiedontarpeita, miten mietitään toimintatapa ja prosessi.
- Hautakangas: tutkimuskäyttö ja poimitun tiedon toimittaminen tutkijoille: voisi olla hyödyllistä, että tutkijat pääsisivät tarkastelemaan tietoja. Pyydetäisiinkö VIRRasta ja Koskesta/OPH:lta? Laajentaisi OPH:n toimenkuvaa.
- Haapamäki: kyseinen tarve liittyi tutkimuskäyttöön ja Fionaan.
- Majamäki: oli YTHS-tutkimus ainakin ollut esillä. Tutkijat kokivat hankalaksi käyttöä Fionan kautta. Virta-tietojen lisäksi ollaan tutkimuksessa kiinnostuneita myös 2. asteen opiskelijoista samalla kertaa.
- Haapamäki T&K-toiminnan tarve kasvaa. Korkeakouluissa tehdään omista rekistereistä poimintoja, vaikka tietoa saisi VIRRasta samalla laajemminkin valtakunnan tasolla.
- Haapamäki: Koski on selkein tapa siirtää tietoa, meneillään on Kosken omadatapilotti ja toiminnolla on ohjausryhmä. Palvelu on tulossa ja kolmansien osapuolien tietojen luovuttaminen tulee teknisesti ja lainsäädännöllisesti mahdolliseksi. Nyt VIRRasta on luovutettu tietoja Caleidonille, mutta toimittu lainsäädännöllisesti hieman harmaalla alueella. Jatkossa ei siis kannata enää VIRRAN kautta tehdä uusia siirtoja kolmansille osapuolille. Viranomaistiedonkeruissa toimitaan pragmaattisesti siten, että hyödynnetään olemassa olevia tiedonkeruita ja integraatioita, mutta huomioidaan kehitystyössä KOSKI-palvelun käyttömahdollisuudet. Rekisterinpitäjillä on tietosisältöihin liittyvä asiantuntemus. Kolmansien osapuolten osalta KOSKI-lainsäädäntö ohjaa tietojen käytön jatkossa palvelun kautta. Tutkimuskäytön liittyvissä tiedoissa Fiona-palvelua sekä sen tiedon käyttöä kehitetään. Korkeakoulujen ja Fionan välillä on sopimukset.
- Korhonen: päätös 14 muutetaan: Koski on edennyt siihen vaiheeseen, että päätöstä voidaan nyt muuttaa (aiemmin käsitelty kvartaaleittain ohjausryhmän toimesta)
- **Päätös (49):** Jatkossa muiden kuin viranomaistoimijoiden suoria VIRTA-integraatioita ei kehitetä, vaan ne ohjataan hyödyntämään opetushallituksen ylläpitämää opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelua. Uudet viranomaistietotarpeet toteutetaan ensisijaisesti opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun kautta, ellei viranomaisen tietotarpeesta muuta johdu. Tämä päätös korvaa päätöksen 14 (13.9.2017).

6. VIRTA-ajankohtaista

Majamäki esitteli ajankohtaisia asioita ([liite 5](#)), merkittiin tiedoksi ohjausryhmälle: Tilannekatsaus/integraatiot (Valvira ja Kela), korkeakoulujen tiedonsiirroista (järjestelmämuutosten VIRTA-tuki, validoinnin vaatimus), VIRTA-raportoinnin ajankohtaista

Keskustelu:

- Haapamäki: kesäopintopisteiden tietoja saatetaan käyttää jatkossa seurannassa (Extra-Vipusessa)
- Kauranen: Extra-Vipusessa on luonnos tietystä ajassa tutkinnon suorittaneista. Koska tämä tulossa reaaliaikaiseksi?
- Haapamäki: liittyy tulevaan rahoitusmalliin sekä sen laskemiseen (valmistautuminen). On nyt luonnosversiona, mutta laskentaperiaatteeseen ei ole tullut uusia tekijöitä. Luonnosmuotoisuus viittaa aseteluun ym. tekijöihin, kun mietitään, missä muodossa esim. tuodaan julkiseen Vipuseen.
- Kauranen: tiedot ovat nytkin hyvin käyttökelpoisia tässä muodossa, kysymys koski ajantasaisuutta sekä päivityvyyttä.
- Haapamäki: on mahdollisuus tehdä päivityväksi, mutta tärkeää tehdä ymmärrettävä raportti, jota voi myös korkeakoulun johto hyödyntää. Liittyy rahoitusmallin hyväksymisen jälkeiseen aikaan.

7. Muut asiat

- Tiedonhallintalain lausunnot: kooste verkostoissa hyödynnettäväksi ([liite 6](#))
 - Kohtanen esitteli. Koosteeseen on nostettu asioita, jotka puhuttavat, tämä on ensimmäinen versio
 - Haapamäki: hyvä, että on tehty kooste, asiasta tullut paljon lausuntoja

8. Seuraava kokous

- Seuraava kokous 29.11.2018 klo 12-15

9. Kokouksen päätös

- Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.50.

Tiedoksi

Tapahtumia

- [EDUCAUSE 30.10.-2.11.](#)
- [Korkeakoulujen IT-päivät 6.-7.11.](#)
- Synergiaryhmän viitearkkitehtuurityöpaja 21.-22.11.

Naapuriryhmien kokousagendoja

- [Korkeakoulun opiskelun ja opetuksen tuen ja hallinnon yhteistyöryhmän \(KOOTuki\) kokous 24.10.](#)